

Priekopník klinickej diagnostiky: Josef Škoda (1805 – 1881)

MUDr. László Kiss, CSc., dr. habil.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Bratislava

Pediatr. prax, 2020;21(6):274

Po slávnom období francúzskej lekárskej školy na prelome 18. a 19. storočia sa presunulo centrum európskej medicíny do Viedne. Jedným z predstaviteľov tzv. druhej viedenskej školy sa stal Josef Škoda. Škoda úspešne spojil základné fyzikálne vyšetrovacie metódy poklep (perkusiou) a posluchovej metódy (auskultáciu). Toto spojenie znamenalo začiatok novej éry v dejinách klinickej diagnostiky.

Josef Škoda sa narodil 5. decembra 1805 v Plzni v rodine zámočníka. Medicínu vyštudoval vo Viedni. Už Škodova dizertácia z roku 1831 „o rozdelení chorôb“ naznačila jeho schopnosti. Ako medik sa stretával s novými vyšetrovacími metódami, ktoré však jeho profesori vnímali skepticky. Platilo to aj o poklepe napriek tomu, že perkusiou už v roku 1761 práve vo Viedni objavil J. L. Auenbrugger. Auenbruggerovu prácu (*Inventum novum ex percussione...*) preložil do francúzštiny v roku 1808 J. N. Corvisart, osobný lekár Napoleona, čím sa poklep dostal do klinickej praxe. (Buďme hrdí, že aj náš rodák prispel k víťazstvu novej metódy! Rodák z Liptovského Mikuláša Samuel Ungar (1821 – 1904) ako viedenský medik preložil v roku 1843 Auenbruggerovu prácu do nemčiny.)

Škoda začal pracovať vo veľkej Všeobecnej nemocnici vo Viedni ako neplatený sekundár. Dobře poznal Laennecovu prácu z roku 1819 (O posluhu...) a vďaka svojmu hudobnému nadaniu začal klasifikovať fenomény, ktoré sa dali zistiť auskultáciou hrudníka. Vo svojom bádání našiel pomocnú ruku u Karla Rokitanského (1804 – 1878), patológa nemocnice. Rokitanský, rodák z Čiech, druhá hviezda viedenskej školy, učil, že pri kompletnej zhodnotení príznakov u chorého nemôže chýbať nozológia na anatomickej báze, ktorú po smrti pacienta zistil patológ.

Svoje zistenia, skúsenosti zhrnul Škoda roku 1839 po nemecky (!) v diele *Rozprava o perkusii a auskultácii*. Vydáním tejto práce sa Škoda významne prispel k rozvoju a modernizácii diagnostiky chorôb pľúc a srdca. Vďaka (aj) tejto priekopníckej práci mohol založiť malé oddelenie pre liečbu hrudníkových chorôb. Až roku 1846 – po úmrtí profesora Viliama Lippicha, rodáka zo Spišskej Novej Vsi – sa stal prednostom internej kliniky a profesorom vnútorného lekárstva. Ním zostal až do roku 1871, zomrel 13. júna 1881.

Oddelenie, resp. klinika sa čoskoro stala mekkou medikov a lekárov

z celej riíše vrátane Uhorska. Poslucháči Škodových prednášok si zvolili za tému svojich dizertácií demonštráciu poklepu a posluchovej metódy. Z priestorových dôvodov len telegraficky – Wolfgang Foges, rodák z Prahy: *Dissertatio de auscultatione* (1841, Pešť), Anton Gröschl, rodák z Bratislavy: *...die Perkussion und Auskultation* (1841, Viedeň), a už vyššie spomínaný S. Ungar.

Aká bola situácia v Pešti? Fridrich Eckstein (1803 – 1859), potomok lekárskej dynastie z Oravy, už v roku 1843 podal žiadosť o povolenie vyučovať medikom v Nemocnici sv. Rócha nové metódy. Žiadosť bola odmietnutá slovami: „nemocnica nie je javiskom pre medikov“. Až o niekoľko rokov neskoršie bolo otvorené oddelenie pre „hrudníkové choroby“ – viedol ho Škodov žiak Géza Halász, autor dizertácie z roku 1841 „o poklepe a posluhu“.

MUDr. László Kiss, CSc., dr. habil.

Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety
Palackého č. 1, 810 00 Bratislava
kiss.agi@panelnet.sk